

ISSN 1392-8295

UK
Uniwersytet
Jana Kochanowskiego w Kielcach

mokslo darbai transactions

RESPECTUS PHILOLOGICUS

2016 Nr. 29 (34)

RESPECTUS PHILOLOGICUS Nr. 29 (34)

MOKSLINIS TĘSTINIS LEIDINYS

Leidžia Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas ir Jano Kochanovskio universiteto Humanitarinis fakultetas Kielcuose du kartus per metus (balandžio 25 d. ir spalio 25 d.).

Leidinyje lietuvių, lenkų, anglų, rusų kalbomis skelbiami originalūs moksliniai straipsniai, atitinkantys svarbiausias fakultetų humanitarinių mokslinių tyrimų kryptis: lingvistikinius tyrinėjimus, literatūros naratyvų ir kontekstų problematiką, reklamos diskurso paveikumą, vertimo teoriją ir praktiką.

CZASOPISMO NAUKOWE

Wydawcy: Uniwersytet Wileński – Wydział Humanistyczny w Kownie oraz Uniwersytet Jana Kochanowskiego – Wydział Humanistyczny w Kielcach. Ukazuje się dwa razy w roku: 25 kwietnia i 25 października.

W czasopiśmie, w językach litewskim, polskim, angielskim i rosyjskim, zamieszczone są oryginalne artykuły naukowe, których tematyka odzwierciedla najważniejsze kierunki badań prowadzonych na wydziałach humanistycznych współpracujących uczelni: badania językoznawcze i literaturoznawcze wraz z ich kontekstami, badania nad reklamą oraz nad teorią i praktyką przekładu.

ONGOING ACADEMIC PUBLICATION

Published twice a year (April 25, October 25) by Vilnius University Kaunas Faculty of Humanities and The Jan Kochanowski University Faculty of Humanities in Kielce.

The periodical publishes original scholarly articles written in English, Lithuanian, Polish and Russian that correspond to the main humanitarian research fields of the faculties: linguistic researches, issues of literary narratives and contexts, influence of advertising discourse, theory and practice of translation.

DUOMENŲ BAZĖS / BAZY DANYCH / ABSTRACTING AND INDEXING

Elektronische Zeitschriftenbibliothek (2002)	Frei zugängliche E-Journals Universitätsbibliothek Regensburg
Arianta (2002)	Naukowe i branżowe polskie czasopisma elektroniczne
Balcan Rusistics (2004)	Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego
C.E.E.O.L. (2005)	Russian Language, Literature and Cultural Studies Central and Eastern European Online Library DFG Nationallizenzen
EBSCO (2006)	Humanities International Complete Humanities Source Current Abstracts Humanities International Index TOC Premier
MLA (2007)	Modern Language Association International Bibliography
Index Copernicus (2008)	Index Copernicus International Journal Master List
Lituanistika (2011)	The Database of the Humanities and Social Sciences in Lithuania
PNB (2011)	Polska Bibliografia Naukowa
MIAR (2011)	Information Matrix for the Analysis of Journals
Linguistic Bibliography Online (2012)	BrillOnline Bibliographies, Netherlands
Ulrichs (2013)	Ulrich's Periodicals

PATIKRA / WERYFIKACJA / VERIFICATION

REDAKCIJOS ADRESAS / ADRES REDAKCJI / EDITORIAL OFFICE

Vilniaus universitetas	Vilnius University	Uniwersytet Jana Kochanowskiego
Kauno humanitarinis fakultetas	Kaunas Faculty of Humanities	Wydział Humanistyczny
Muitinės g. 8	Muitines 8	ul. Świętokrzyska 21D
LT-44280 Kaunas	LT-44280 Kaunas	25-406 Kielce
Lietuva	Lithuania	Polska

Straipsnius ir kitą mokslinę medžiagą prašome siųsti į žurnalo redakciją Kaune, taip pat el. paštu.

Articles and other scientific material send to the Editorial Office in Kaunas, as well as by e-mail. Artykuły i inne materiały przeznaczone do publikacji prosimy nadsyłać na adres redakcji w Kownie, także pocztą elektroniczną.

El. paštas / E-mail respectus.philologicus@khf.vu.lt **Tel.** +370 37 750 536
Interneto svetainė / Strona internetowa / Homepage <http://www.rephi.khf.vu.lt>

REDAKTORIAI / REDAKCJA / EDITORS

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (lietuvių kalba / język litewski / Lithuanian language)
Beata Piasecka (lenkų kalba / język polski / Polish language)
Brygita Brasiienė (anglų kalba / język angielski / English language)
Alla Diomidova (rusų kalba / język rosyjski / Russian language)

Print ISSN 1392-8295, Online ISSN 2335-2388

© Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas, 2016

© Uniwersytet Jana Kochanowskiego – Wydział Humanistyczny w Kielcach, 2016

RESPECTUS PHILOLOGICUS Nr. 29 (34)

REDAKCINĖ KOLEGIJA – KOLEGIUM REDAKCYJNE EDITORIAL BOARD

Vyriausioji redaktorė – redaktor naczelny – editor-in-chief

**Gabija BANKAUSKAITĖ-
SEREIKIENĖ**
gabija.sereikiene@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Vyriausiosios redaktorės pavaduotojas – zastępca redaktora naczelnego – deputy editor-in-chief

Marek RUSZKOWSKI
gustaw1960@op.pl

Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

Vyriausiosios redaktorės pavaduotoja – zastępca redaktora naczelnego – deputy editor-in-chief

Loreta ULVYDIENĖ
loreta.ulvydiene@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Daiva ALIŪKAITĖ
daiva.aliukaite@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto docentė, dr., Lietuva
Docent Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Associate Professor, Vilnius University, Lithuania

Danutė BALŠAITYTĖ
dbalsaityte@gmail.com

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Wiesław CABAN
caban@ujk.kielce.pl

Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

Renato CORSETTI
renato.corsetti@gmail.com

Romos universiteto „La Sapienza“ profesorius, habil. dr., Italija
Profesor Uniwersytetu Rzymського „La Sapienza“, dr hab., Włochy
Professor, Sapienza University of Rome, Italy

Anatolij CHUDINOV
ap_chudinov@mail.ru

Uralo valstybinio pedagoginio universiteto profesorius, dr., Rusija
Profesor Uralskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego, dr, Rosja
Professor, Ural State Pedagogical University, Russia

Janusz DETKA
januszdetka1@wp.pl

Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

Margarita GAVRILINA
gavril@inbox.lv

Latvijos universiteto profesorė, dr., Latvija
Profesor Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze, dr, Łotwa
Professor, University of Latvia, Latvia

Jonė GRIGALIŪNIENĖ
jone.grigaliuniene@gmail.com

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Laima KALĖDIENĖ
kaledienei@gmail.com

Mykolo Romerio universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Michała Rómera, dr, Litwa
Professor, Mykolas Romeris University, Lithuania

Asta KAZLAUSKIENĖ
a.kazlauskiene@hmf.vdu.lt

Vytauto Didžiojo universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Witolda Wielkiego, dr, Litwa
Professor (04H), Vytautas Magnus University, Lithuania

Aleksandras KRASNOVAS
aleksandras.krasnovas@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto profesorius, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

- Jadvyga KRŪMINIENĖ**
jadvyga.kruminiene@khf.vu.lt
Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania
- Kazimierz LUCIŃSKI**
ifs@ujk.edu.pl
Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland
- Lidia MICHALSKA-BRACHA**
lidia.bracha@ujk.edu.pl
Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorė, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland
- Gerald E. MIKKELSON**
gemikk@ku.edu
Kanzaso universiteto profesorius, dr., JAV
Profesor Uniwersytetu w Kansas, dr, USA
Professor, The University of Kansas, USA
- Olegas POLIAKOVAS**
oleg.poljakov@ffv.vu.lt
Vilniaus universiteto profesorius, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania
- Adriana SERBAN**
adriana.serban@univ-montp3.fr
Polio Valéry universiteto Montpellier III docentė, dr., Prancūzija
Docent Uniwersytetu Paul Valéry, Montpellier III, dr, Francja
Senior lecturer, Paul Valéry University, Montpellier III, France
- Yuri STULOV**
yustulov@mail.ru
Minsko valstybinio lingvistikos universiteto profesorius, dr., Baltarusija
Profesor Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego w Mińsku, dr, Białoruś
Professor, Minsk State Linguistic University, Belarus
- Leona TOKER**
toker@mscc.huji.ac.il
Jeruzalės Hebrajų universiteto profesorė, habil. dr., Izraelis
Profesor Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, dr hab., Izrael
Professor, The Hebrew University of Jerusalem, Izrael

TURINYS / SPIS TREŚCI

I. DISKURSO IR NARATYVO TYRIMAI / BADANIA NAD DYSKURSEM I NARRACJĄ

Marek Ruszkowski (Lenkija / Polska). Fundamentalizm językowy.....	9
Ina Pukelytė (Lietuva / Litwa). Tarp dramos ir postdramos.....	18
Eglė Gabrėnaitė (Lietuva / Litwa). Politinio komentaro retorika: žanro transformacijos	25
Sylwia Konarska-Zimnicka (Lenkija / Polska). Socjologia a warsztat naukowy historyka. Przykład etnometodologii.....	33
Iwona Filipczak (Lenkija / Polska). Marginalization of South Asians Based on Race and Skin Color in Bharati Mukherjee's <i>Jasmine</i> and Chitra B. Divakaruni's <i>The Mistress of Spices</i>	46
Skirmantė Biržietienė (Lietuva / Litwa). Antikinė „lengvoji poezija“: epigramos ypatumai.....	57
Ewa Anna Piasta (Lenkija / Polska). Motywy religijne w powieści <i>Gody magdeburskie</i> Gertrudy von Le Fort.....	65

II. KALBA. VISUOMENĖ. KULTŪRA / JĘZYK. SPOŁECZEŃSTWO. KULTURA

Oleksandr Kapranov (Norvegija / Norwegia). Conceptual Metaphors in British Foreign Secretary's Twitter Discourse Involving Ukraine.....	75
Татьяна Бобкова (Ukraina / Ukraina). Классификация коллокаций: основные подходы и критерии	87
Martyna Król (Lenkija / Polska). Homonimia wśród nominatów dotyczących czasu i przestrzeni: polsko-rosyjskie studium kontrastywne.....	99
Ольга Солодушко (Lenkija / Polska). Семантическая характеристика зоонимов, мотивированных пестрой окраской и узорами на шерсти животного (на примере кличек коров в польском и украинском языках)	107
Elżbieta Michow (Lenkija / Polska). Polskie i bułgarskie frazeologizmy somatyczne motywowane przez nazwy części ciała służących do mówienia.....	121
Olga V. Domnich (Ukraina / Ukraina). Etymologic Features and Peculiarities of the Process of Indigenous Vocabulary Borrowing in American English.....	130
Erika Merkytė-Švarcienė (Lietuva / Litwa). Tarmių mentalinio žemėlapio (ne)tikslumo veiksniai: tarmės vartojimas vs. nevartojimas.....	139
Hona Mickienė, Rita Baranauskienė (Lietuva / Litwa). Veliunos apylinkių pravardžių semantikos ypatumai: pirminės pravardės.....	155
Lina Bikilienė (Lietuva / Litwa). Evaluative Language in Lithuanian Students' English Writing. A Study of <i>Important</i> and <i>Interesting</i>	177

**III MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA /
KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO**

Konferencijų apžvalgos / Konferencje

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lietuva / Litwa). Žanras: kanonas ar transformacija?	188
Jurgita Astrauskienė, Danguolė Satkauskaitė (Lietuva / Litwa). Tarp eilučių: kalbos ir medijų sankirta.....	191

Knygų recenzijos / Recenzje książek

Алла Дюмидова (Lietuva / Litwa). Просто о сложном: новое пособие по фонетике русского языка.....	194
Aleksandras Krasnovas (Lietuva / Litwa). Apie lenkų tremtinius Sibire – išsamiai ir objektyviai.....	196

Anonsai / Zapowiedzi	199
-----------------------------------	-----

IV. REIKALAVIMAI STRAIPSNIAMS /

ZASADY OPRACOWYWANIA PUBLIKACJI	200
--	-----

CONTENTS

I. RESEARCH OF DISCOURSE AND NARRATIVE

Marek Ruszkowski (Poland). Linguistic Fundamentalism.....	9
Ina Pukelytė (Lithuania). Between Drama and Postdrama	18
Eglė Gabrėnaitė (Lithuania). The Rhetoric of Political Commentary: Genre Transformations	25
Sylvia Konarska-Zimnicka (Poland). Sociology and Methodology of Historical Research. Ethnomethodology.....	33
Iwona Filipczak (Poland). Marginalization of South Asians Based on Race and Skin Color in Bharati Mukherjee's <i>Jasmine</i> and Chitra B. Divakaruni's <i>The Mistress of Spices</i>	46
Skirmantė Biržietienė (Lithuania). Ancient "Simple Poetry": Peculiarities of the Epigram	57
Ewa Anna Piasta (Poland). Religious Motifs in the Novel <i>The Magdeburg Wedding</i> by Gertrud von le Fort	65

II. LANGUAGE. SOCIETY. CULTURE

Oleksandr Kapranov (Norway). Conceptual Metaphors in British Foreign Secretary's Twitter Discourse Involving Ukraine	75
Татьяна Бобкова (Ukraine). Classification of Collocation: The Main Approaches and Criteria	87
Martyna Król (Poland). Homonymy among the Nominates Concerning Time and Space: Polish-Russian Contrastive Study	99
Ольга Солодушко (Poland). Semantyc Analysis of Zoonyms Motivated by the Coloured Coat (Based on the Cow Names in Polish and Ukrainian).....	107
Elżbieta Michow (Poland). Polish and Bulgarian Somatic Phrases Justified with the Names of the Parts of the Body Designed for Speaking	121
Olga V. Domnich (Ukraine). Etymologic Features and Peculiarities of the Process of Indigenous Vocabulary Borrowing in American English.....	130
Erika Merkytė-Švarcienė (Lithuania). Un(accuracy) Factors of the Mental Map of Dialects: Using vs. Non-using a Dialect	139
Ilona Mickienė, Rita Baranauskienė (Lithuania). Peculiarities of Nickname Semantics in Veliuona Region: Primary Nicknames	155
Lina Bikelienė (Lithuania). Evaluative Language in Lithuanian Students' English Writing. <i>A Study of Important and Interesting</i>	177

III. SCIENTIFIC LIFE CHRONICLE**Conference review**

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lithuania). Genre: Canon or Transformation? 188

Jurgita Astrauskienė, Danguolė Satkauskaitė (Lithuania). Between the Lines:
The Intersection of Speech and Media 191

Book reviews

Алла Дюмидова (Lithuania). In Simple Words about Complicated: The New Guide
to the Russian Phonetics 194

Aleksandras Krasnovas (Lithuania). The Polish Exiles in Siberia: In Detail and
Objectively..... 196

Announcements 199

IV. REQUIREMENTS FOR PUBLICATION 200

ПОЛЬСКИЕ ССЫЛЬНЫЕ В СИБИРИ во второй половине XVIII – начале XX века в восприятии российской администрации, переселенцев и коренных народов Сибири, 2015. Сборник научных статей. Омск, Полиграфический центр КАН. 403 с.

APIE LENKŲ TREMTINIUS SIBIRE – IŠSAMIAI IR OBJEKTYVIAI

*Aleksandras Krasnovas
(Lietuva / Litwa)*

Recenzuojamoji knyga „**Lenkų tremtiniai Sibire XVIII a. antrojoje pusėje – XX a. pradžioje Rusijos administracijos, ištremtų rusų ir vietinių Sibiro tautų požiūriu**“ skirta sudėtingam ir skausmingam lenkų ir rusų tautų santykių laikotarpiui. Kaip žinoma, Abiejų Tautų Respublika (*Rzeczpospolita*) po trečiojo padalijimo XVIII amžiaus pabaigoje neteko valstybingumo ir dalis buvusios valstybės teritorijos buvo prijungta prie Rusijos imperijos. Su tuo lenkai nesusitaikė ir siekė susigrąžinti valstybingumą – per daugiau nei šimtą metų trukusį pavergimo laikotarpį jie sukilo net kelis kartus. Visi sukilimai baigėsi pralaimėjimais ir ilgomis lenkų tremtinių vilkstinėmis į Sibirą. Tie sukilimai ir masiniai trėmimai abiejų tautų kolektyvinėje sąmonėje ir istorinėje atmintyje paliko skirtingus, neretai priešingomis spektro spalvomis nudažytus pėdsakus. Rusijoje istorinės atminties formuotojai ir oficialios istorijos kūrėjai buvo linkę nutylėti sukilimų malšinimų ir trėmimų faktus arba traktuoti juos sau palankia kryptimi, o lenkų politikai ir istorikai neretai naudojo ir tebe naudoja trėmimų faktus kaip politinį įrankį, patriotizmo ir antirusiškumo skatinimo priemonę. Tokiame politiniame, kultūriniame, moksliniame kontekste pasirodo recenzuojamoji knyga. Knyga intriguoja tiek politine, tiek moksline prasme, nes parašyta bendromis rusų ir lenkų istorikų jėgomis, straipsniai publikuojami rusų ir lenkų kalbomis.

Tai mokslinių straipsnių rinkinys, parengtas skaitytų pranešimų pagrindu mokslinėje konferencijoje, vykusioje 2015 metais Omske. Knygą rengė net šešios mokslinės, visuomeninės ir valstybinės institucijos: du Omsko universitetai (Stolypino ir Dostojevskio) Rusijoje, Jano Kochanovskio universitetas Kielcuose, lenkų kultūros ir švietimo centras „Polonezas“, Lenkijos pasiuntinybė Rusijoje, Lenkijos generalinis konsulas Irkutske. Mokslininkai, daugiausiai istorikai, vykdė mokslinius tyrimus, skaitė pranešimus konferencijose ir rašė straipsnius, visuomenininkai ir diplomatai prisidėjo prie organizacinių darbų ir finansavimo. Be jau minėtų Omsko ir Kielcų universitetų mokslininkų darbų, knygoje spausdinami ir kitų Rusijos bei Lenkijos miestų tyrėjų straipsniai: Irkutsko, Tobolsko, Barnaulo, Abakano, Jakutsko, Novosibirsko, Tomsko, Jekaterinburgo, Surguto, Bijsko (Rusija); Varšuvos, Gdanskio, Balstogės, Liublino, Sedlcų, Vroclavo, Torunės

(Lenkija). Knyga parengta ir išleista Omske, leidimą finansavo Lenkijos nacionalinė humanistikos programa. Taigi knygą rengusių ir leidusių institucijų gausa bei geografinė dalyvių aprėptis liudija jos mokslinį, visuomeninį ir kultūrinį svorį.

Knygoje publikuojami 47 moksliniai straipsniai rusų ir lenkų kalbomis, iš jų – 31 rusų kalba, 16 – lenkų kalba. Knygos tikslai ir uždaviniai glaustai išdėstyti redakcijos žodžio skyrelyje. Ten sakoma: „konferencijos organizatoriai (ir knygos leidėjai – A. K.) siekė ne tik kuo plačiau aprėpti lenkų ir Sibiro santykių probleminį lauką, iškelti į dienos šviesą nežinomus šaltinius, bet ir formuoti naujus lenkų bei rusų kultūrinės sąveikos tyrinėjimo metodus“ (p. 6). Šių tikslų siekiama atitinkamai struktūruojant turinį, formuojant skyrius pagal daugiau ar mažiau vieningas tematinės, problemines linijas.

Pirmasis skyrius „Lenkų tremtiniai Sibire: tyrimo problemos, šaltiniai, mįslės“ skirtas bendrosioms metodologinėms problemoms. Ieškota tokių tyrinėjimo metodų, kurie vienytu dviejų šalių mokslininkų pastangas. Irkutsko istoriko B. Šostakovičiaus straipsnyje, kuriuo pradedama knyga, stengiamasi atsiriboti nuo tradicinių lenkų tremtinių Sibire tyrinėjimų (ta tradicija čia vadinama marginaliu, izoliuotu lenkų tremties Sibire aprašymu) ir ieškoti naujų metodologinių pagrindų, kurie leistų matyti reiškinį ar faktą įvairiais aspektais ir padėtų moksliniame diskurse bent iš dalies išvengti politikavimo bei pliko ideologizavimo. Iš tiesų, daugelyje knygos straipsnių problemas stengiamasi nagrinėti ne vienu, o keliais požiūriais (politiniu, socialiniu, kultūriniu), ir kuo objektyviau.

Antrajame skyriuje „Lenkai Sibire: tarnyboje, kultūroje, ekonomikoje“ daugiausia dėmesio skiriama ne tremtiniais, o lenkams, atsidūrusiems Sibire savo valia. Vieni jų tarnavo caro administracijoje, kariuomenėje, kiti – pirkliai, gydytojai, amatininkai – ieškojo geresnio gyvenimo toli nuo tėvynės. Dalis ištremtų lenkų mokslininkų ir menininkų tremtyje tęsė savo darbus, kai kurie iš jų, pirmiausia keliautojai, geografai, kartografai, paliko ženklų pėdsaką Sibiro kolonizacijos istorijoje. Šiame skyriuje istorikas iš Barnaulo V. Skubijevskis analizuoja, kokią įtaką XIX amžiaus antroje pusėje – XX amžiaus pradžioje Lenkijos ekonomika turėjo visos Rusijos rinkai. Kitame straipsnyje istorikė iš Abakano R. Oplakanskaja aprašo lenkus, 1830–1850 metais tarnavusius Rusijos kariuomenėje Sibire. Apskritai šio skyriaus straipsniuose nemažai dėmesio skiriama lenkams, atvykusiems į Sibirį XIX amžiaus pabaigoje ir ieškojusiems didesnio uždarbio. Pavyzdžiui, tiesiant Transsibiro geležinkelio magistralę darbavosi daug lenkų inžinierių, technikų, darbininkų.

Trečiasis skyrius tematiškai artimas antrajam, jis skirtas lenkų (ir tremtinių, ir ne tremtinių) vaidmeniui kolonizuojant Sibirį. Ketvirtajame skyriuje (man jis pasirodė įdomiausias) daugelyje straipsnių problema tyrinėjama iš dviejų pusių: viena vertus, aiškinamasi, kaip Sibiras atsispindi lenkų tremtinių sąmonėje ir, kita vertus, analizuojama, kaip lenkų tremtiniai atsispindi sibiriečių – rusų ir vietinių tautelių – sąmonėje. Ir rusų, ir lenkų istorikai tiria, kaip kolektyvinėje sąmonėje susiformuoja ir funkcionuoja vienokie ar kitokie lenko ir ruso (lenkiškumo, rusiškumo) vaizdiniai bei stereotipai, kaip jie tam tikrų mitų pavidalu įsitvirtina kultūriniuose tekstuose.

Taigi verta detaliau aptarti vieno iš šios mokslinės programos vadovo, Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesoriaus W. Cabano straipsnį „Rosjanie i Sybiracy o zesłańcach“ („Rusai ir sibiriečiai apie 1863 m. sukilimo tremtinius“). Straipsnio pradžioje

profesorius prisipažįsta, kad teikiant mokslinį projektą Lenkijos mokslo ir aukštojo išsilavinimo ministerijai tikėtasi didžiąją dalį faktografinės medžiagos surinkti Rusijos, pirmiausia Sibiro, archyvuose ir bibliotekose. Susipažinus su Sibiro archyvų, bibliotekų medžiaga, nustatyta, kad apie lenkų tremtinius informacijos yra labai mažai. Šis faktas pirmiausia atspindi carinės Rusijos administracijos požiūrį. Jai Sibiras buvo tik eilinė imperijos įstatymų pažeidėjų ir nusikaltėlių izoliavimo teritorijų, o lenkų sukilėliai – tik viena iš daugelio tremtinių grupių, todėl patogiausia buvo jų buvimo tiesiog nepastebėti. Straipsnio autorius rašo, kad didžiausi Sibiro periodiniai leidiniai, pvz., *Иркутские губернские ведомости*, *Сибирь*, *Сибирская жизнь* spausdino šiek tiek informacijos apie lenkus, bet tai buvo daugiau informacinio, o ne aprašomojo pobūdžio žinios. Tikėtasi daugiau medžiagos rasti stačiatikių bažnyčios spaudoje bei archyvuose, bet pagrindiniame bažnytinės spaudos leidinyje *Томские Епархиальные Ведомости* nerasta net užuominų apie katalikiškosios lenkų mažumos reikalus Sibire. W. Cabano manymu, daugiau informacijos apie lenkų tremtinius turėtų būti rusų politinių tremtinių archyvuose (knygoje yra keli straipsniai, skirti būtent tokiems šaltiniams).

Tiriamąjame W. Cabano straipsnio dalyje, išanalizavus kelias dešimtis lenkų tremtinių atsiminimų bei laiškų, siekiama aprašyti lenkų tremtinių kelionę į tremties vietas akcentuojant tai, kaip į tremtinius žvelgė ir juos vertino skirtingų Rusijos imperijos vietovių, socialinių grupių, vietinių Sibiro tautelių atstovai. Straipsnyje daug įdomių ir netikėtų įžvalgų, pvz., konstatuojama, kad Peterburge tremtinių kolonos buvo sutinkamos kur kas priešiščiau negu Maskvoje, o stambiuose Sibiro miestuose jie sulaukdavo ne tik užuojautos, bet ir paramos. Galutinėse tremties vietose daug tremtinių išsikovojo tvirtą autoritetą tarp vietinių gyventojų, užmegzdavo ryšius su vietine aukštuomene. Ne vienas lenkų tremtinys paliko gilų pėdsaką Sibiro istorijoje.

Reikėtų paminėti, kad daugelis šios knygos tyrinėjimų tiesiogiai ar dažniau netiesiogiai susiję su Lietuvos istorija ir ypač lietuviškąja sibirada. Bet šis knygos aspektas aptartinas ne recenzinio pobūdžio rašinyje, o specialiame istoriko straipsnyje. Tikiuosi, knyga sulauks ir profesionalių Lietuvos istorijos tyrinėtojų dėmesio, tuo labiau, kad pristatyto mokslinio projekto autoriai ketina tęsti projektą – tyrinėti ištremtuosius į Sibirą iš buvusių Lenkijos valstybės pakraščių – Lietuvos, Baltarusijos, Ukrainos.

Apibendrinant galima teigti, kad ši knyga yra gražus skirtingų šalių mokslininkų istorikų bendradarbiavimo pavyzdys, ypač turint galvoje tai, kad daugelis istorijos įvykių šiose šalyse neretai vertinami visiškai priešingai. Jei knyga skatina tautų atvirumą, slopina priešišumą ir tiesia mokslinio bei kultūrinio bendradarbiavimo tiltus, vadinasi, ji atlieka savo humanistinę misiją.